

Biecht en bekering in Den Haag



Column 2010-03
Tom Eijsbouts

FD 12 Feb. '10

In zijn Bilderberg-lezing van vorige zaterdag keert minister van Buitenlandse Zaken Maxime Verhagen, beoogd leider van het GDA, zich af van voorganger en atlanticus Jaap De Hoop Scheffer en omarmt het politieke Europa. Het zijn toezeggingen die de uitgangspunten opnieuw overdenken. Dan is het geen nieuws dat Verhagen van de twee de minste denker blijkt.

Dit spreekt niet tegen hem want de politiek gaat niet primair om denkwerk. Wat wel opvalt is dat hij ook geen goede spreker is. Dat is politiek wel van belang. Bij het spreken moet je dan meelelen het zorgen voor een goede speechschrijver. Want een toespraak als deze, bedoeld om de gelegenheid te overleven, moet ook bij lezing achteraf nog overeind staan.

De bekering van Verhagen leest niet als een hoogtepunt, alleen de taal al niet. 'Nederland zal zich volop moeten inzetten om een sterke Europese Unie tot stand te brengen'. Letterlijk staat

hier dat Nederland die sterke Unie in zijn eentje tot stand brengt! En dan: 'Gemakkelijk zal dat niet zijn ... maar het is wel de weg die we moeten gaan om niet volledig versnipperd in de coulissen te belanden.' Herlees die zin en voel de tenen krommen.

Inhoud is belangrijker dan vorm, maar een goede vorm kan matiging en consistentie brengen. Verhagen vindt dat Nederland zich politiek aan Europa moet onderschikken, maar economisch de eigen zaken in het buitenland juist beter moet behartigen.

Dat is een complete draai ten opzichte van de bestaande situatie, waarin we ons wel aan Europa onderschikken in de economie

Mep tegen slinger die al lang heen en weer gaat tussen gering- en overschatting van Europa

sche en juist niet in de politieke sfeer. Net als zijn taal is Verhagens boodschap wat slordig en onmatig. Het maakt de toespraak tot louter een mep tegen de slinger die al jarenlang heen en weer gaat tussen geringschatting van Europa ('best belangrijk') en overschatting ervan.

Wat stelt Bos daartegenover? Hij heeft Joop den Uyl maar één keer ontmoet, zegt hij. 'Sindsdien doe ik het met herinneringen, geschriften en natuurlijk met zijn dochter Saskia.' Ook geen taalmeester hier aan het woord, dus. Maar zijn toespraak is degelijker en beter overdacht.

Ze is vooral een betuiging van spijt dat sociaaldemocraten jarenlang het monster van de markt dachten te kunnen temmen. De markt is niet te temmen; je moet de publieke belangen ertegen afschermen, zegt nu Bos, zoals je tussen gorilla Bokito en het publiek een diepe greppel aanlegt.

Ook Bos maakt dus een volle ommezwaai ten opzichte van de

bestaande situatie en de heersende leer, waarin markt en publiek belang mede door toedoen van de socialisten in vele mengvormen zijn versneden. Hij pleit voor scherpere keuzen tussen markt en publieke aansturing.

Zijn bekering staat haaks op die van Verhagen. Om een punt te noemen: in vijftien dichtbedrukte pagina's, over kapitalisme en socialisme, over politiek en wereld, slaagt hij erin de naam Europa geen enkele keer te laten vallen.

Dat kan bijna niet zonder betekenis zijn. Zet Verhagen Europa voorop. Bos keert zich ervan af.

Geen ijver groter dan die van de bekeerling, dat is bekend. Het is dus spannend waar het tussen dit tweetal toch al gescheiden geesten op gaat uitdraaien.

.....
Tom Eijsbouts is hoogleraar Europees constitutioneel recht en zijn geschiedenis aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Amsterdam.